ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՈՒ ՎԱՂՈՒԱՆ ՄԵՐ ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐՈՒՆ

Այն պահուն երբ լոյս կը տեսնէ թերթիս ներկայ միացեալ պրակը՝ առաջին վաղորդայնն է ահեղ մարտի մը որ – չնկատած անկումը Աւստրիոյ, Չեխ ու Սլովէն երկիրներուն – զգետնած է արդէն շարք մը ազգեր, ինչպէս Լեհաստան, Տանիմարքա, Նորվեկիա, Հոլանտա, Պելճիա· եւ այդ փոքրերուն հետ մեծ Ֆրանսան ալ: Այդ պանծալի ազգին – որ հզօր ու գաղթային պատկառելի կայսրութեան մը տէրն էր միանգամայն – անլուր եւ ահաւոր կործանումէն յետոյ սպառնալից սուր մը կը շողայ Անգղիոյ գլխուն վերեւ· կարծես մեծն Բաբելոնի ճակատագիրն է որ կը հասնի··· ուսկից յետոյ նոր աշխարհ մ'է որ դուրս պիտի գայ, նոր բաժանումներով, նոր կարգով ու սարքով:

Ժամանակին ու պատմութեան անողոք վճիռներն են ատոնք· հին աստուածներ են որ կը մեռնին, ու կու գան նորերը՝ ճակատագիր մը սեղմած իրենց բուռին մէջ··· խորհրդաւոր ու անմեկնելի: Միշտ նոյն մարդկութիւնն է, սակայն, իր անյագ ծարաւովը ազատութեան ու բարօրութեան, որոնց համար կը գալարուի ներքին կիրքերով եւ արտաքին պատերազմներով··· ակնկալելով խաղաղութիւն մը աւելի տեւական եւ հատուցում մը աւելի արդար: Զարմանալի՜ բան· միշտ արդարութեան եւ ազատութեան անունով է որ կը մղուին այդ կռիւները, երէկ եւ այսօր· եւ այսօրը երէկուան անարդարութեան դէմ: Թէ ո՜րքան անարդարութիւն գործուեցաւ երէկ՝ ոչ ոք զգաց այնքան խոր ու դառն որչափ մենք Հայերս, որոնց արեան բողոքը դեռ կը գոչէ անլռելի:

Քաղաքակիրթ ազգերու երէկի միլիոնաւոր զոհերու հետ մենք ալ տուինք միլիոն զոհեր, ներկայիս ալ անոնցմէ անբաժան ենք մեր զոհերով եւ մեր ճակատագրով: Բաւ է յիշել Ֆրանսայի բանակներուն մէջ կռուող մեր տասնեակ հազար եղբայրները: Աստուած գիտէ թէ քանին զոհուած ու քանին դեռ կենդանի կը մնայ: Եւ խորհիլ որ անոնց մեծամասնութիւնը սուրէ եւ հուրէ խլուածներ էին· Միջագետքի անապատին սաքսուններէն պրծած՝ ֆրանսական ոսկասիսին մէջ կը մահանան:···

Ու մեր սերունդի զոհերուն հետ մեծ զոհն ունինք մեր Գրականութեան՝ որ իր անմահութեան մենաշնորհին մէջ մահացու հարուածներ կը ստանայ ներկայիս: Երբեմնի ճոխ պատկերէն՝ որ վանքիս Հայկական Ճեմարանի կեդրոնին պարծանքն էր եւ աշխարհի մը օտարականներու զարմանքը, այսօր քանի մը կիսամեռ օրագիրներու հաւաքածոյին վերածուած է· Կ. Պոլսէն, Ռումանիայէն, Պուլղարիայէն··· ու կը բաւէ: Եւ գիտենք թէ քիչեր են որ – թէեւ մեզի անհաս – կը պլպլան իրենց շրջանակին մէջ, կ'ապրին՝ իրենց առկայծ լոյսով, իրենց իւղի զնով:

Այս տիեզերական տագնապին մէջ, ի հեռուկս մեր գլխուն եկած աղէտներուն, հարկ է որ միշտ անսասան յոյսով մը արծարծենք հաւատքը մեր ապագային՝ խարսխուած մեր անցեալի փառքերուն եւ մտաւոր ու հոգեկան արժէքներուն վրայ:

Պարզ գիտակցութիւն մը, սակայն, անարժէք է: Առանց ջանքի ու ճիգի, առանց առաքինութեան ու պայքարի անհնար է պահպանել հայրենի ժառանգութիւնը: Վա՜յ անոնց որ անգործ ու վատ կեանքով վայելել ու մսխել միայն գիտեն նախնեաց հարստութիւնը: Քրտինքով ու զոհողութեամբ շահուած արդիւնքներ՝ քրտինքով ու զոհողութեամբ միայն կրնան պահպանուիլ ու անիլ:

Այնքան հզօր ու հարուստ, մանաւանդ թէ ճոխ ու շռայլ Ֆրանսան այսօրուան իր ահաւոր ու կսկծալի անկումին մէջ, իր մեծ ու առաքինի զաւակներու ցաւագին խոստովանութեամբ քարոզեց աշխարհի՝ թէ գեղեցիկ ու ազնիւ առաքինութիւններու պակասն էր որ զինք աւերի եւ մահուան դուռն հասցուց, վատնումը իրենց հայրերու մթերած անուան, հարստութեան եւ քաղաքակրթութեան: Եւ ցաւ է ըսել որ գաղթական Հայութիւնը մոռցած իր հայրենի ու ցեղական գեղեցիկ բարքերը ֆրանսական եւ ընդհանրապէս եւրոպական ժողովուրդներու թերութիւններն էր որ կ'օրինակէր:

Քիչ մը նոյն եղաւ եւ պիտի ըլլայ անկումն ու ճակատագիրը դեռ ուրիշ ազգերու: Անսանձ ազատութեան տարփողումը, մոռացումը անհատական, ընկերական, ազգային ու համամարդկային առաքինութիւններու դէպի քայքայում առաջնորդեց: Եւ իսկապէս, պէտք է խոստովանիլ որ ընկերական ու ազգային ամէն ճգնաժամ ու քայքայում կը յաջորդէ նոյն ինքն բարոյական կործանումի:

Ազգասիրութեան հետ մարդասիրութիւն, ազատութեան քով խիղճ եւ իմաստութիւն, կրօնքի եւ Հայրենիքի սեղաններուն առջեւ երկիւղած ու անձնուէր պաշտամունք, պարկեշտ ու խղճամիտ աշխատանքը միայն կ'ապրեցնեն մարդը ներդաշնակ իր գիտակցութեան մէջ, ընտանիքի, ընկերութեան եւ ամբողջ ազգային ու համամարդկային կեանքին մէջ:

Ահա ինչ որ անհրաժեշտ է խորհրդածել, մանաւանդ մեր տարաբախտ վիճակին ու պայքարներուն մէջ· հետեւաբար մեր սերունդին առջեւ բանալ եկեղեցւոյ ու դպրոցի ճամբան, եւ կրօնքի եւ հայրենիքի պաշտամունքով ապրիլ ու ապրեցնել մեր ազգը, միշտ աւելի յուսալից դէպի ազատութիւն եւ բարօրութիւն:

ԽՄԲ·

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Ամ СССР
Ս. Մեսրոպեան անուան

	էջ		p.
Խմբ· – Մխիթար Արբահօր եւ Մուրատ-Ռափայէլի յիշատակները Ս· Ղազարու և Մուրատ-Ռափայէլեան Վարժարանի մէջ	140	*Réd.* — La mémoire de l'Abbé Mékhithar à St. Lazare et au Collège Moorat-Raph.	140
Աղեքսանդրացի· – Մխիթար Արբահօր յիշատակը Աղեքսանդրիոյ Մխիթ· Վրժէ· մէջ·	141	*Alexandrin.* — La mémoire de l'Abbé Mékhithar dans le Collège Mékhithariste d'Alexandrie	141
Աղեքսանդրացի· – Աղեքսանդրիոյ Մխիթ· Վարժարանի Արիներու կեանքէն	142	*Alexandrin.* — Les boy scouts du Collège Mékhit. d'Alexandrie	142
Խմբ· – Պետրոս Արքեպս· Սարաճեան նորընտիր կաթողիկոս Սսոյ	143	*Réd.* — Mgr. Pierre Saradjian Patriarche de Sis	143
Խմբ· – Յիշատակարան – Այսօրուան ու Վաղուան մեր սերունդներուն	144	*Réd.* — Aux générations Arméniennes	144

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Պէրպէրեան Հ· – Արշակ Բ· եւ Քէօսէյան· (Արտատպուած «Ապագայ» շաբաթաթերթէն, սրբագրութիւններով եւ յաւելուածներով)· 1938· էջ 45· Գեղ· Տպարան Ի· Մաթիկեան, էջ 1–32· «Արաքս» Տպ· Պ· Բ· Թօփալեան, էջ 33–45: Հեղինակէն:

Հ· Մկրտիչ Վրդ· Պոտուրեան· – «Գաղութահայ Տարեգիրք» Բ· տարի 1940· Հրատարակութիւն «Գաղութահայ Հրատարակչական»ի: Պուքրէշ 1940, Տպ· «Հայ – Մամուլ»· էջ 235, գին 120 լէյ: Հեղինակէն:

Պրոֆէսօր Բժշկապետ Գ· Մեհրաբեան· – Տուբերկուլեօզ եւ նրա դէմ կռուելու հանրամատչելի միջոցներ· երկրորդ տպագրութիւն· Թիւ 24: Նոր – Ջուղա, Տպ· Ս· Ամենափրկչեան Վանքի· 1936:

– Նոյնը պարսկերէն լեզուով:

Ճերահեան Գ· – Հոդիին բարբառը – ժողովրդական երգեր, 12 հատ, ձայնագրուած եւրոպական խաղերով· (Ռումաներէն – Հայերէն)· Ա· հատոր, էջ 21, Bucaresti, 1939· Վիմագրատուն Ա· Կլորիկեան:

Ա· Ծառուկեան· – Առաջատներ· Հալէպ, 1939, Տպ· Ա· Տէր-Սահակեան, էջ 80, գին 10 ֆր· Հեղինակէն:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պարտադիր ազգոյ կանոններ· 1936, էջ 20:

Հրահանգներ ուսուցիչներու եւ ատեստացիայի նշանակումներու կարգի մասին· 1936, էջ 35·

Դպրոցի մասին որոշումներ· 1936, էջ 160, գ· 2 ռ·

Ծրագիրներ մեծահասակներու, անգրագէտներու, եւ կէս – գրագիտութեան վերացման դպրոցներու· 1936, էջ 40, գ· 40 կ·

Ծրագիր միջնակարգ դպրոցներու· 1936, էջ 46, գ· 1 ռ· 20 կ·

Քաղաքական դատավարութեան օրէնսգիրք· 1936, էջ 38·

Մանկավարժական գործնական ծրագիր (վիմատիպ)· 1936, էջ 71·

Կանոնագրութիւն յեղափոխութեան մարտիկներու· 1936, էջ 40·

Ծրագիր եւ կանոնագրութիւն· 1936, էջ 130, գ· 70 կ·

Կանոնագրութիւն Լենինականի քաղաքային խորհուրդի սեկցիաի· 1936, էջ 11·

Հրահանգ ճիպլիսի անձնական ընթացիկ աշխատութեանց· 1936, էջ 12·

Հրահանգ գիւղատնտեսութեան·

Գիւղկոմների եւ գիւղխանութիւնների վարկաւորման մասին· 1936, էջ 15·

Յուշատետր Հակաօդային պաշտպանութեան մասին· 1936·

digitised by A.R.A.R.@